

Kriminaalmenetluse lõpetamise põhistatud määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	26.09.2025, Pärnu
Koostaja ametinimetus ja nimi:	vanemprokurör Maarja Germann
Ametiasutuse nimi:	Lääne Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	23267050076
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 182 ¹ ja § 185 lg 1
Kahtlustatava nimi (isikukood):	XXX (ik xxx)
Kuriteo toimepanemise aeg:	02.03.2023 – 03.04.2023

I. Menetluse senine käik

Lääne Ringkonnaprokuratuur menetleb käesolevat kriminaalasja, milles XXX on 05.12.2023 esitatud kahtlustus KarS § 182 lg 1 ja § 185 lg 1 järgi kvalifitseeritavate kuritegude toimepanemises.

Nimelt heidetakse lühidalt XXX ette, et tema 03.04.2023.a öösel eeluurimisel täpselt tuvastamata kellaajal, Pärnu linnas aadressil XXX andis ebaseaduslikult ühise tarvitamise käigus narkootilise joobe saamise eesmärgil alaealistele XXX, XXX ja XXX narkootilist ainet kanepit, mille suitsetamise tagajärjel said XXX, XXX ja XXX narkojoobe. *Narkootiline aine kanep kuulub vastavalt narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse (NPALS) § 31 lg 1 ja sotsiaalministri 18.05.2005 määruse nr 73 Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete I nimekirja. NPALS § 3 lg 1 järgi on narkootiliste ainete käitlemine keelatud, välja arvatud meditsiinilisel või teaduslikul eesmärgil, narkootiliste ja psühhotroopsete ainetega seotud kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ning tõkestamiseks või käesolevas seaduses ettenähtud õppeotstarbel kasutamise eesmärgil.*

Ühtlasi ostis XXX alaealiste palvel neile alkohoolseid jooke, mida alaealised said tarbida XXX ühes seltskonnas viibides järgmiselt:

- 29.03.2023a Pärnu linnas aadressil XXX asuvas majutuskohas pakkus ühise tarvitamise käigus alaealistele tema poolt eelnevalt kaasa ostetud nelja 0,7-liitrist pudelit alkohoolset jooki rummi, mida tarvitasid alaealised XXX, XXX, XXX.
- 30.03.2023a Pärnu linnas aadressil XXX pakkus ühise tarvitamise käigus alaealistele eelnevalt tema poolt ostetud alkohoolset jooki „Viru valge“, mida tarvitasid alaealised XXX, XXX, XXX.
- 02.04.2023a Pärnu linnas aadressil XXX pakkus ühise tarvitamise käigus alaealistele eelnevalt tema poolt ostetud alkohoolset jooki „Viru valge“, mida tarvitasid alaealised XXX, XXX, XXX, XXX, XXX.

Tutvunud toimiku materjalidega leiab prokurör, et XXX etteheidetav tegu – alaealise kallutamine alkoholi tarvitamisele, tuleb ümber kvalifitseerida alaealisele alkoholi ostmiseks (KarS § 182-1 lg 1) tulenevalt Riigikohtu 1-23-3952 lahendist.

Riigikohus on selgitanud, et karistusseadustik kallutamise mõistet ei sätesta. Küll kasutatakse seda väljendit kuriteost osavõtu - täpsemalt kihutamise - määratlemisel. KarS § 22 lg 2 järgi on kihutaja isik, kes tahtlikult kallutab teise isiku tahtlikule õigusvastasele teole. Eesti keele seletava sõnaraamatu (2009) kohaselt tähendab kallutamine muu hulgas esialgsest suunast mujale, kõrvale kalduma panemist, teisale suunamist või mõjutamist, kihutamise all mõistetakse aga ägedalt, energiliselt, hooga kuhugi ajamist, liikuma või tegema sundimist. Eelnevast nähtub, et keeleliselt võivad

kihutamine ja kallutamine olla teatud kontekstis samatähenduslikud. Karistusseadustiku üld- ja eriosas on aga seadusandja otsustanud kihutamist ja kallutamist eristada. Eristamist põhjendab tõik, et teist inimest saab kihutada üksnes tahtlikule õigusvastasele teole (KarS § 22 lg 2). Väärteole kihutamine pole seevastu karistatav (KarS § 23), kuid KarS § 187 dispositsioonis kirjeldatud käitumine seisneb justnimelt alaealise suunamises või mõjutamises tegevusele, mis on karistatav väärteona või mis pole üldse süütegu. Viidatud kuriteokoosseisus kirjeldatud mõjutustegevus on karistamisväärne, kuid see pole kihutamine KarS § 22 lg 2 mõttes. Seepärast ongi seadusandja tähistanud seda käitumist mõistega kallutamine ning selle väljendi sisustamisel saab juhinduda kihutamist puudutavast õiguskäsitlusest.

Kihutamine tähendab teises inimeses tahtluse tekitamist mingi teo toimepanemiseks. Seega kujutab kihutamine endast teise inimese vaimset mõjutamist. Õigusteooria ja kohtupraktika kohaselt on kihutamise puhul oluline see, et mõjutamisteo ja teisel inimesel tekkinud teo toimepanemise tahtluse vahel valitseks põhjuslik seos. Kihutada pole võimalik isikut, kellel on juba põhiteo tahtlus olemas (RKKK 1-23-3952 p 12-13). Kriminaalasja materjalidest nähtuvalt niisugusest mõjutamisteost XXX puhul kõneleda ei saa. Tunnistaja XXX ütlustest nähtub, et 29.03.2023 ostis XXX alkoholi XXX tellimusel ja tema raha eest. Tunnistaja XXX ütlustest nähtub samuti, et 30.03.2023 piirdus XXX tegevus poest alkoholi ostmise ja alaealisele üleandmisega. Tunnistaja XXX ütlustest nähtub, et 02.04.2023 pakkus tema XXX 15-20 eurot, et viimane ostaks talle alkoholi. Eeltoodule tuginedes on prokurör seisukohal, et oma selliste tegudega on XXX toime pannud KarS § 182¹ järgi kvalifitseeritava kuriteo, s.o täisealise isiku poolt nooremale kui kaheksateistaastasele isikule alkoholi müümise või ostmise süstemaatiliselt.

Kuivõrd KarS § 182 kui ka KarS § 182-1 koosseisu järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemise eest on ette nähtud rahaline karistus või kuni 1-aastane vangistus, ei pea prokurör vajalikuks XXX uue kahtlustuse esitamist.

II. Kriminaalmenetluse lõpetamise põhjustused

Prokurör analüüsinud kuriteo toimepanemise asjaolusid, XXX süü suurust, kuriteo olulisust ja raskusastet ning vestelnud XXX kui ka tema kaitsjaga, leiab, et antud kriminaalasjas on võimalik menetlus lõpetada kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi KrMS) § 202 alusel.

KrMS § 202 kohaselt võib prokuratuur kahtlustatava nõusolekul lõpetada kriminaalmenetluse, kui selle esemeks on teise astme kuritegu ning seejuures isiku süü ei ole suur, ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju, tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud kohustuse need tasuda ja kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi.

Nii KarS § 182 kui ka KarS § 182-1 on teise astme kuriteod.

XXX süü hindamisel tuleb arvesse võtta, et tema käitumises ei esine ei kergendavaid ega ka raskendavaid asjaolusid. Samas arvestades etteheidetavate kuritegude sisu ning isikute ütlusi, ei nähtu prokuröri jaoks materjalidest, et XXX tegudel oleks olnud rasked tagajärjed või tekkinud suur kahju.

Samuti on toime pandud tegude arv vähene (alkoholi ostmist 3 juhtumit ning üks kord kanepi andmine). Tulenevalt tunnistajate ütlustest nähtub, et kanepi kogus oli väike – 1 gramm. Kuigi isik ei ole ennast süüdi tunnistanud, siis oma ütlustes ta siiski nõustub sellega, et tema ostis alaealistele alkoholi ning lubas neil tarvitada enda kodus olevat kanepit, ent ta ei pakkunud ega julgustanud kuidagi alaealisi alkoholi jooma või kanepit tarvitama. Samuti nähtub kriminaalasja materjalidest (alaealiste tunnistajate ütlused), et alaealistele alkoholi soetamise initsiatiiv ei tulnud kunagi XXX endalt vaid alaealistelt. Ent samuti ei saa süü suuruse hindamisel tähelepanuta jätta XXX enda arusaamisvõimet. Kriminaalhooldaja iseloomustusest nähtub, et XXX on lapsemeelne ning tal on keskmisest madalamate intellektuaalsete võimete tõttu puudulik arusaam sotsiaalsetest käitumisnormidest. XXX on toeks MTÜ Sotsiaalse kaasatuse nõustaja XXX, kes periooditi suhtleb temaga, aitab näiteks toidupanga asju ajada ja linnaga seonduvaid üüriasju. Eeltoodu ilmestab aga asjaolu, et XXX vajab enda elukorraldusel kõrvalist abi. Samuti on XXX suhtes läbi viidud 2019.a

komplekseksperitiis, millest nähtub, et isik psüühikat on mõjutanud narkootiliste ainete kui ka alkoholi tarvitamine.

Kuigi XXX kahtlustatakse alaealisele narkootilise aine väikeses koguses edasiandmises ning taoliste juhtumite puhul on avalik menetlushuvi üldjuhul olemas, siis XXX tegude puhul prokurör avaliku menetlushuvi olemasolu jaatada ei saa. Avalik menetlushuvi puudub üldjuhul kuritegude puhul, kus isiku süü ei ole suur, ning on reeglina olemas juhtudel, kus menetluse jätkamine on vajalik üld- või eripreventiivsetest vajadustest lähtuvalt. Eripreventiivsetest kaalutlustest lähtuvalt on avalik menetlushuvi olemas, kui kriminaalmenetluse lõpetamine ja teo toimepannud isiku karistamisest loobumine võib eeldatavasti tingida tema poolt uute süütegude toimepanemise. Seda tõenäosust on võimalik hinnata lähtuvalt isiku varasemast karistatusest, menetluse aluseks oleva teo toimepanemise asjaoludest ja teo iseloomust, s.o kas tegemist on ühekordse või korduva teoaktiga.

Üldpreventatiivsest aspektist on avalik menetlushuvi olemas eelkõige siis, kui teo toimepanemise viis, valdkond, tagajärjed või samaliigiliste kuritegude suur arv ja ühiskonnaohtlikkus on sellised, et menetluse lõpetamine ja lisakohustuste määramine ei oleks kriminaalpoliitiliselt vastuvõetavad. Sellised kuriteod, milles menetluse lõpetamine ei ole eelduslikult kooskõlas üldpreventatiivsete kaalutlustega, kajastuvad Riigi peaprokuröri 15.03.2022 juhise nr RP-1-2/22/1 (muudetud 19.12.2024 käskkirjaga nr RP-1-1/24/37) punktis 3.2 ja 3.3. Täpsemalt näeb viidatud juhise ette punktis 3.3.6 avaliku menetlushuvi KarS § 185 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemisel.

XXX on kohtulikult karistatud tingimisi 2020.aastal tegude eest, mille ta pani toime 2018.aastal. Tema karistus lõpeb 06.12.2025.a. Kõnesolevas kriminaalasjas on isikule etteheidetavad teod toime pandud 2023.a märtsi- ja aprillikuus ehk teod on toime pandud ligi 5.a pärast tegu, mille eest isik on kohtulikult karistatud. Eeltoodud pikk ajavahemik aga viitab asjaolule, et tegemist ei ole isikuga, kellele on omane kuritegude toimepanemine. Seega ei ole kahtlustatava puhul alust arvata, et karistamisest loobumine võib tingida kuritegude toimepanemise jätkamise. Ühtlasi on käesolevas kriminaalasjas toime pandud kuriteod pigem juhuslikku laadi. Ühtlasi ei saa tähelepanuta jätta asjaolu, et tegude toimepanemisest on möödas ca 2,5 aastat, mis antud kuritegude sisu arvestades on keskmisest pikem menetlustähtaeg. Samuti on kuriteod seotud ühe väikese grupi probleemse taustaga alaealistega ning puuduvad rasked tagajärjed, mistõttu ei saa öelda, et tegemist oleks laialdast mõju omavate kuritegudega, mis välistaks kriminaalmenetluse lõpetamise võimalikkuse.

Alaealistele alkoholi ostmine kui ka narkootiliste ainete tarvitamine ja nende edasiandmine on küll äärmiselt taunitav ja mitteaktsepteeritav tegevus, kuid antud juhul on prokuröri hinnangul XXX edaspidise õiguskuuleka käitumise tagamiseks karistusotsuse tegemisest märkimisväärselt tõhusam meede kui XXX ise teadvustab ja mõtleb üldisemalt kanepi ja muude narkoainete tarvitamise teemal - kas need on ohutud või mitte, kuidas erinevad ained võivad inimestele mõjuda jne.

Lisaks ei ole XXX pärast kõnesolevate kuritegude toimepanemist kriminaal- ega ka väärteo korras karistatud. Ka XXX kriminaalhooldaja kirjalikust vastusest prokurörile nähtub, et XXX on kohusetundlikult täitnud kõiki käitumiskontrolli nõudeid. Lisaks on XXX kindel plaan peale käitumiskontrolli lõppu tööle asuda Soome Vabariigis, selleks on olemas kõik vajalikud dokumendid.

Eeltoodud kaalutlustel puudub prokuröri hinnangul käesoleval juhul avalik menetlushuvi. XXX etteheidetava süüteo kriminaalõiguskorraga kaitstava õiguskorra kui üldise väärtusmastaabi riive heastamine ning tema õiguskuulekale käitumisele suunamine on prokuröri arvates võimalik saavutada ka muude vahenditega kui kriminaalkorras karistamisega. Samuti on võimalik KarS § 56 lg 1 sätestatu üld- ja eripreventsiooni eesmärgid saavutada ka ilma isikut kriminaalvastutusele võtmata. Kahtlustatav on näidanud, et suudab õiguskuulekalt käituda ka ilma karistusõiguslike meetmete rakendamiseta ning puudub alus arvata, et ta jätkab edaspidi kuritegude toimepanemist, mistõttu tema kriminaalkorras karistamine ei teeniks eripreventiivset eesmärki ega oleks vajalik ka õiguskorra kaitsmise huvides.

Seega, kuna tegemist on teise astme kuritegudega, isiku süü ei ole suur ja menetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi siis prokurör leiab, et on olemas alused kriminaalmenetluse lõpetamiseks XXX suhtes KrMS § 202 sätteid kohaldades.

Juhindudes KrMS §-dest 202 lg 1, 2, 3, 7 ja 206, vanemprokurör määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23267050076 menetlus.
2. Määratud kohustuse liik:

2.1 tasuma kriminaalmenetluse kulud kogusummas 624,96 eurot. Tähtajaks määrata 6 (kuus) kuud, s.o viimase täitmise tähtpäeva on **26.03.2026 (k.a).**

2.2 KrMS § 202 lg 2 p 5 alusel kohustada XXX läbima kriminaalhooldaja poolt välja valitud sotsiaalprogrammis.

2.3 KrMS § 202 lg 2 p 4¹ alusel kohustada XXX mitte tarvitama narkootilisi või psühhotroopseid aineid, v.a arsti vastaval ettekirjutusel.

2.4 KrMS § 202 lg 2 p 7 alusel kohustada XXX mitte omama ega valdama narkootilisi või psühhotroopseid aineid, v.a arsti vastaval ettekirjutusel.

Punktides 2.2, 2.3, 2.4 nimetatud kohustuste täitmise tähtajaks määrata: 26.03.2026.

Kui isik ei täida määratud tähtaja jooksul talle pandud kohustust, võib prokuratuur kriminaalmenetluse määrusega uuendada.

3. KrMS 4. peatükis loetletud tõkendite ja muude kriminaalmenetluse tagamise vahendite tühistamine: ei kohaldata.
4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: puuduvad.
5. KrMS § 206 lõike 2¹ alusel teavitada kriminaalmenetluse lõpetamisest Eesti Kohtuekspertiisi Instituuti ja kustutada ABIS-st ja RSBR-st järgmised andmed: andmeid ei kogutud.
6. Kriminaalmenetluse kulud:
- KrMS § 175 lg 1 p 4 alusel riigi õigusabi tasu summas **624,96 eurot** jätta KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel XXX kanda.
7. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata anda: kahtlustatavale XXX ja tema kaitsjale Rünno Roosmaale.

Maarja Germann
vanemprokurör

Rünno Roosmaa
kaitsja

Kui isik, kelle suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud KrMS § 202 kohaselt, ei täida talle pandud kohustusi, uuendab prokurör kriminaalmenetluse.

Allkirjaga kinnitan, et olen kriminaalasja lõpetamisega nõus, olen kriminaalmenetluse lõpetamise määruse kätte saanud, mulle on selgitatud kohustuste mittetäitmise tagajärgi ning olen kohustustega nõus: _____

(nimi, kuupäev, allkiri)